

ASIA Pysäköintivirhemaksua koskeva päätös

KANTELU

A on oikeuskanslerille 27.3.2014 osoittamassaan kantelussa arvostellut kaupungin pysäköinninvalvoja B:n menettelyä pysäköintivirhemaksua koskien. A on 11.2.2014 muun ohessa pyytänyt kaupungin pysäköintivalvontaa täydentämään saamaansa pysäköintivirhemaksua tiedolla käsittelijän nimestä. A on tuonut esiin, että kaupungin pysäköinninvalvonnan antamiin pysäköintivirhemaksuihin merkitään ainoastaan käsittelijän nimikirjaimet. Saadakseen pyytämänsä tiedot A:n olisi tullut erillisellä lomakkeella ilmoittaa henkilötunnuksensa, todistaa henkilöllisyytensä sekä allekirjoittaa luovutusasiakirja. Tällä asiakirjalla kaupungin pysäköinninvalvonta olisi velvoittanut häntä olemaan luovuttamatta saamaansa tietoa käsittelijän nimestä eteenpäin. Lisäksi A on kertonut, että kaupungin pysäköinninvalvonta on jättänyt vastaamatta kahteen hänen tiedusteluistaan.

SELVITYS

Kaupungin pysäköinninvalvoja on antanut 27.6.2014 päivätyn selvityksen ja lausunnon.

Sisäministeriön oikeusyksikkö on antanut 30.4.2015 päivätyn lausunnon, johon on liitetty sisäministeriön poliisiosaston ja Poliisihallituksen lausunnot.

Jäljennökset selvityksestä ja lausunnoista lähetetään A:lle tämän päätöksen liitteenä.

RATKAISU

Pysäköintivirhemaksua koskevaan päätökseen merkittävät tiedot

Tämän kantelun vireille tullessa merkittiin kaupungin pysäköinninvalvonnessa pysäköintivirhemaksua koskevaan päätökseen käsittelijän tunnistenumero ja nimikirjaimet ja käsittelijän nimi luovutettiin asianosaiselle pysäköinninvalvontatoimistolta erikseen pyydettyäessä. Kaupungin pysäköinninvalvojan selvityksen ja lausunnon mukaan menettelyn ei ollut katsottu ai-

heuttavan ongelmia kansalaisten oikeusturvalle, kun valvontaa suorittava virkamies voitiin tunnistenumeron ja nimikirjainten avulla jälkikäteen luotettavasti yksilöidä. Pysäköinnintarkastajan nimen ilmaiseminen muussa muodossa kuten ainoastaan etunimen, ainoastaan sukunimen tai sekä etu- että sukunimen muodossa ei parantanut selvityksen ja lausunnon mukaan millään tavalla asianosaisen oikeuksien ja virkamiehen vastuuden toteutumista. Sen lisäksi, että menettelyllä varmistettiin pysäköintivirhemaksun saaneen kuljettajan oikeusturvan toteutuminen, turvasi menettely selvityksen ja lausunnon mukaan pysäköinnintarkastajien yksityiselämän suojaa ja henkilökohtaista koskemattomuutta sekä paransi työturvallisuutta. Selvityksen ja lausunnon mukaan on eri asia jättää pysäköinnintarkastajan nimen sisältävä asiakirja julkiselle paikalle kenen tahansa nähtäville ja otettaviin kuin antaa se suoraan asianosaiselle. Tämän kantelun vireillä ollessa kaupungin pysäköinninvalvoja ilmoitti kaupungin pysäköinninvalvonnan siirtyneen vuoden 2015 alusta alkaen käytäntöön, jossa pysäköintivirhemaksua koskevassa päätöksessä ilmoitetaan päätöksen antaneen pysäköinnintarkastajan sukunimi kokonaisuudessaan, mutta ei etunimeä tai sen alkukirjainta.

Voimassa olevaa pysäköinninvalvonnasta annettua lakia (727/2011) edeltäneen lain pysäköintivirhemaksusta (248/1970) nojalla annetun asetuksen pysäköintivirhemaksusta (545/1970) maksukehotuksen sisältöä koskeneessa 4 §:ssä ei ollut nimenomaista mainintaa päätöksen tehneen viranomaisen ja käsittelijän nimen mainitsemisesta maksukehotuksessa. Pysäköintivirhemaksusta annetun lain voimassaoloaikana annettiin useita pysäköinnintarkastajan nimen ilmoittamista koskeneita eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen ratkaisuja. Vuonna 2004 antamassaan päätöksessä apulaisoikeusasiamies totesi, että hyvän hallinnon edellytyksiin kuului viranomaistoiminnan yleinen uskottavuus. Sen kannalta oli merkitystä sillä, että virkatoimen tehneen virkamiehen henkilöllisyys oli helposti selvitettävissä. Henkilöllisyyden selvittämistä helpotti ja joudutti apulaisoikeusasiamiehen mukaan se, että virkatoimen tehneen virkamiehen nimi oli nähtävissä hänen tekemässään päätöksessä. Henkilöllisyyden avoin näkyminen korosti myös sitä, että virkamies otti henkilökohtaisen vastuun toimenpiteestä tai ratkaisusta. Allekirjoituksen korvaaminen kooditiedolla ei apulaisoikeusasiamiehen mielestä herättänyt samalla tavalla luottamusta kuin esiintyminen omalla nimellä. Edellä esitettyjen hyvän hallinnon vaatimuksiin perustuvien näkökohtien vuoksi pysäköinninvalvonnan yhteydessä annettava maksukehotus tulisi hänen käsityksensä mukaan allekirjoittaa tavanomaiseen tapaan. Apulaisoikeusasiamiehen vuonna 2009 ratkaisemassa asiassa oli kyse siitä, että pysäköinnintarkastaja oli allekirjoittanut antamansa maksukehotuksen, mutta hän ei ollut merkinnyt kehotukseen nimenselvennystään. Allekirjoituksen perusteella virkamiehen henkilöllisyys ei ollut todettavissa. Pysäköintivirhemaksua koskeva lainsäädäntö ei edellyttänyt pysäköintivirhemaksukehotuksen antaneen virkamiehen allekirjoitusta eikä nimenselvennyksen merkitsemistä maksukehotukseen. Apulaisoikeusasiamies esitti käsityksensä, että hyvän hallinnon virkatoimien uskottavuuden ja luotettavuuden vaatimusten kannalta arvioituna myös pysäköintivirhemaksua koskeva maksukehotus tulisi allekirjoittaa tavanomaiseen tapaan. Tämä tarkoitti apulaisoikeusasiamiehen mielestä sitä, että allekirjoituksesta tuli olla todettavissa virhemaksun määränneen pysäköinninvalvojan valvonta-apulaisen henkilöllisyys. Edelleen apulaisoikeusasiamies totesi, että useimmissa tapauksissa allekirjoitus on henkilöllisyyden tunnistettavuuden vuoksi täydennettävä myös nimenselvennyksellä.

Uutta lakia julkisesta pysäköinninvalvonnasta valmistellut pysäköinninvalvontatyöryhmä ehdotti 11.3.2010 antamassaan esityksessä lakiin otettavaksi säännöksen, jonka mukaan pysäköintivirhemaksua koskevassa päätöksessä olisi ollut mainittava päätöksen tehnyt viranomainen ja käsittelijän nimi tai muu tunnistetieto. Eduskunnan oikeusasiamies totesi 12.10.2010 tekemässään esityksessä, että pysäköinninvalvontatyöryhmän ehdotuksen perustelut olivat niukat eikä niistä ilmennyt perusteluita syytä virkamiesten henkilöllisyyden salaamiselle. Oikeusasia-

miehen käsityksen mukaan asian jatkovalmistelussa oli vielä syytä harkita henkilöllisyyden avointa näkymistä myös pysäköinninvalvonnassa ja säätää tästä nimenomaisesti laissa.

Vuoden 2012 alusta voimaan tulleen pysäköinnin valvonnasta annetun lain 7 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan pysäköintivirhemaksua koskevassa päätöksessä on mainittava päätöksen tehnyt viranomaisen ja käsittelijän nimi.

Menettely, jossa pysäköintivirhemaksua koskevaan päätökseen merkitään ainoastaan käsittelijän tunnustenumero, nimikirjaimet tai nimen sukunimiosa, ei ole pysäköinninvalvonnasta annetun lain 7 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetyn mukainen. Kaupungin pysäköinninvalvojan ohjeistama järjestely, jossa asianosainen saa kaikki päätökseen sisällytettäviksi säädetty tiedot vasta tätä erikseen pyydettyään, on näkemykseni mukaan lakiin perustumaton.

Pysäköintivirhemaksua koskevaan päätökseen merkittävien tietojen antaminen

Kaupungin pysäköinninvalvojan antamien ohjeiden mukaan pysäköinninvalvontatoimistosta virhemaksun kirjoittaneen pysäköinnintarkastajan nimi ilmoitetaan pyynnöstä asianosaiselle. Koska nimen kertominen perustuu ohjeiden mukaan asianosaisasemaan, on nimeä kysyvän osoitettava olevansa asianosainen kyseisen virhemaksun osalta. Tämän vuoksi ennen tarkastajan nimen ilmoittamista pyydetään ohjeiden mukaan asiakasta todistamaan henkilöllisyytensä. Kun virhemaksun kirjoittaneen tarkastajan nimi ilmoitetaan, samalla ohjeiden mukaan kerrotaan, että tiedon saajalla ei ole oikeutta antaa tietoa tarkastajan nimestä toiselle (ohje 14.2.2014)/tiedon saajan ei tule tarpeettomasti ja asiattomassa yhteydessä antaa tietoa tarkastajan nimestä toiselle (ohje 27.6.2014). Kaupungin pysäköinninvalvojan selvityksen ja lausunnon mukaan kiellon taustalla on ollut tarve estää asiattomasti nimen hyväksikäyttöä ja ehkäistä ja vähentää tarkastajiin kohdistuvaa epäasiallista ja uhkaavaa käytöstä. Asianosaisen oikeus ja tarve tietää häntä koskevaa asiaa käsitelleen viranomaisen nimi ei edellytä selvityksen ja lausunnon mukaan tämän tiedon vapaata levittämistä. Asianosaisen oikeusturvan kannalta ei ole selvityksen ja lausunnon mukaan tarpeen kertoa tarkastajan nimeä yleisesti muille. Sen sijaan pysäköinnintarkastajan yksityisyyden suojan ja oikeusturvan sekä työturvallisuuden kannalta voi selvityksen ja lausunnon mukaan olla tarpeen, että hänen nimeään ei yleisesti levitetä suuren joukon tietoon. Koska pelkästään viranomaistehtävää hoitavan henkilön nimi ei ole viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999; julkisuuslaki) eikä henkilötietolain mukaisesti muilta kuin asianosaisilta salassa pidettävä tieto, ei perustetta ehdottomalle kiellolle nimen ilmaisemiseksi selvityksen ja lausunnon mukaan kuitenkaan ole.

Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta. Julkisuuslain 1 §:n 1 momentin mukaan viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, jollei kyseisessä laissa tai muussa laissa erikseen toisin säädetä. Julkisuuslain 9 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada tieto viranomaisen asiakirjasta, joka on julkinen. Julkisuuslain 17 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on kyseisen lain mukaisia päätöksiä tehdessään ja muutoinkin tehtäviään hoitaessaan velvollinen huolehtimaan siitä, että tietojen saamista viranomaisen toiminnasta ei rajoiteta ilman asiallista ja laissa säädettyä perustetta eikä enempää kuin suojattavan edun vuoksi on tarpeellista ja että tiedon pyytäjiä kohdellaan tasapuolisesti.

Julkisuuslain 13 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen asiakirjan sisällöstä tiedon pyytäjän ei tarvitse selvittää henkilöllisyyttään eikä perustella pyyntöään, ellei tämä ole tarpeen viranomai-

selle säädetyn harkintavallan käyttämiseksi tai sen selvittämiseksi, onko pyytäjällä oikeus saada tieto asiakirjan sisällöstä.

Julkisuuslain 23 §:n mukaan asianosainen ei saa ilmaista sivullisille asianosaisaseman perusteella saatuja salassa pidettäviä tietoja, jotka koskevat muuta kuin asianosaista itseään. Asianosainen ei saa käyttää salassa pidettäviä tietoja omaksi taikka toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi. Asianosainen saa kuitenkin käyttää muita kuin asianosaista itseään koskevia tietoja, kun kysymys on sen oikeuden, edun tai velvollisuuden hoitamisesta koskevasta asiasta, johon asianosaisen tiedonsaantioikeus on perustunut.

Pysäköintivirhemaksua koskevaa päätöstä tai siihen merkittäviä tietoja ei ole säädetty salassa pidettäväksi. Järjestely, jossa käsittelijän nimitietoja pyytävän on osoitettava asianosaisasemansa ja todistettava henkilöllisyytensä ja jossa nimitietoja pyytävälle ilmoitetaan tietojen eteenpäin luovuttamisen rajoituksista, on lakiin perustumaton.

Tiedusteluun vastaaminen

A on ensimmäisen kerran 11.2.2014 tiedustellut sähköpostitse kaupungin pysäköintivirhemaksujen maksutiliä ja pyytänyt täydentämään asian 169984 päätöksen pysäköinninvalvonnasta annetun lain 7 §:n mukaiseksi. Tämän jälkeen A on tiedustellut muun ohessa asian käsittelyn etenemisestä. A on 13.3.2015 lähettämässään sähköpostiviestissä pyytänyt vahvistamaan, että virasto kieltäytyy toimittamasta tietoa pysäköinnintarkastajan henkilöstä asianumeron ja asianosaistietojen perusteella. Kaupungin pysäköinninvalvoja on antamassaan selvityksessä ja lausunnossa myöntänyt, että A:n 11.2.2014 lähettämään sähköpostiviestiin ei ole vastattu kohtuullisessa ajassa ja että A:n 13.3.2014 lähettämään sähköpostiviestiin ei ole vastattu lainkaan. Selvityksen ja lausunnon mukaan A:n tapauksessa on toimittu vastoin ohjeistusta, joko inhimillisen erehdyksen tai kiireen vuoksi. Selvityksessä ja lausunnossa on tuotu myös esille, että pysäköinninvalvonnan toimistolla resurssit ovat hyvin niukat ja toisinaan liian suuri työmäärä aiheuttaa viivettä ja jopa erehdyksiä. Selvityksen ja lausunnon mukaan kaupungin pysäköinninvalvojan ohjeita on osittain tarkennettu, täydennetty ja päivitetty.

Laillisuusvalvontakäytännössä on vakiintuneesti todettu hyvän hallintotavan mukaiseen viranomaismenettelyyn kuuluvan, että viranomaisen toimialaan ja tehtäviin liittyviin asiallisiin tiedusteluihin vastataan kohtuullisessa ajassa. Valtion virkamieslain 14 §:n 1 momentissa on lisäksi säädetty, että virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä.

A:n kaupungin pysäköinninvalvontaan lähettämät tiedustelut ovat olleet asiallisia sekä selkeitä. Kaupungin pysäköinninvalvojan selvityksessä ja lausunnoissa esitetyn kaltaiset seikat, resurssipula ja suuri työmäärä, eivät ole sellaisenaan hyväksyttäviä perusteita tiedusteluihin vastaamisen viivästymiselle tai kokonaan vastaamatta jättämiselle.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Annan kaupungin pysäköinninvalvojalle huomautuksen vastaisen varalle hänen lainvastaisesta menettelystään, jossa pysäköintivirhemaksua koskevaan päätökseen ei ole merkitty käsittelijän koko nimeä, jossa asianosainen on saanut käsittelijän koko nimen tietoonsa vasta tätä erikseen pyydettyään, jossa käsittelijän nimitietoja pyytäneen on ollut osoitettava asianosaisasemansa ja todistettava henkilöllisyytensä ja jossa nimitietoja pyytäneelle on ilmoitettu tietojen eteenpäin luovuttamisen rajoituksista.

Saatan lisäksi kaupungin pysäköintivalvojan tietoon tiedusteluihin vastaamista edellä esittämäni näkemykset.

Sisäministeriön oikeusyksikön asiassa antamasta lausunnosta käy ilmi, että toisen kaupungin pysäköinninvalvonnassa käytetään sukunimen ja henkilökohtaisen tunnistenumeron yhdistelmää pysäköintivirhemaksua koskevan päätöksen allekirjoittamisessa. Tämän vuoksi lähetän tästä päätöksestäni jäljennöksen myös tämän kaupungin tietoon.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Kimmo Hakonen

Nuorempi oikeuskanslerinsihteeri

Elina Halimaa